

[NIEUWS](#) > [OPINIE](#) > [ALGEMEEN](#)

OPINIE

Populisme heeft een vraag en aanbod, net als de oplossingen

**WILLEM SAS**

Professor Publieke Economie aan Stirling University in Schotland en verbonden aan de KU Leuven

28 mei 2021 00:10

Populisme is als olie op een vuur. De brandhaarden zijn er en hebben wel degelijk de vraag naar radicaler beleid in zich, maar elke politicus is vrij om er water op te gooien.

Als er al een lichtpuntje is aan de zoektocht naar Jurgen Conings, is het wel dat hij zaken onder de aandacht brengt. Hoe langer hij spoorloos blijft, hoe meer politici en opiniemakers zich moeten uitspreken over steun voor radicaal rechts, politiek extremisme en de polarisering die al jaren stemmen oplevert in zowat alle ontwikkelde landen. Dat debat is verhelderend, maar ironisch genoeg even polariserend.

Als politicus kneed je de kiezer. Dat is de aanbodzijde. De vraagzijde is dat je als kiezer bepaalt wat politici kunnen aanbieden als politiek programma. Wie heeft gelijk?

Ook de geïnformeerde meningen zijn verdeeld. Ofwel vindt men dat de verantwoordelijkheid ligt bij de radicale politici, die bewust een verdelend discours gebruiken om zieltjes te winnen. Het is de aanbodzijde waar je als politicus de kiezer kneedt. Ofwel vindt men dat extreme partijen slechts een symptoom zijn van een onderliggend probleem en dat ze simpelweg meezeilen op de publieke opinie, die zelf radicaliseert. Het is de vraagzijde, waar de kiezer bepaalt wat politici kunnen aanbieden als politiek programma. Wie heeft gelijk?

De genuanceerde waarheid ligt in het midden. De brandhaarden zijn er en dragen de vraag naar een radicaler beleid in zich. De vraag is wat te doen met het politieke wantrouwen en de onvrede die dat vuur ontsteken. Gooi er olie op of water en je krijgt een ander verhaal. Die

beslissing moet elke politieke partij voor zich nemen, maar dat de onvrede bestaat, daarover kan geen twijfel bestaan.

De essentie

- **De auteur**
- Willem Sas is professor publieke economie aan de Universiteit van Stirling en verbonden aan de KU Leuven.
- **De kwestie**
- Populisme is als olie op een vuur. De brandhaarden zijn er en hebben de vraag naar een radicaler beleid in zich, maar elke politicus is vrij om er water op te gooien.
- **Het voorstel**
- Omdat populisme een aanbod- en een vraagzijde heeft, geldt dat ook voor elke oplossing. Daarmee moet rekening worden gehouden.

Tallose studies tonen aan dat economische onzekerheid een grote rol speelt. In regio's waar de globalisering en automatisering de laatste decennia duizenden jobs in rook deden opgaan, of waar de besparingen na de financiële crisis genadeloos hard toesloegen, zien we het politieke wantrouwen toenemen, samen met de steun voor radicaal-linkse of radicaal-rechtse partijen. Het gaat vaak om de postindustriële rust belt-gebieden of achtergebleven rurale streken, die je in elk ontwikkeld land vindt.

Positie onder druk

Maar ook in streken of inkomensklassen waar economisch weinig wolven voor de zon schuiven, nam vooral de steun voor radicaal-

rechts toe. Zoals deels het geval is in Vlaanderen. We spreken voor deze groep eerder over culturele onzekerheid. Het gevoel dat je eigen waarden niet meer doorschemeren in het beleid staat centraal, net als de schrik dat de positie van je eigen groep of klasse onder druk komt. De processen die daarin een rol spelen, zijn vaak economische, zoals de toenemende clusterfunctie van grote steden, die hoogopgeleiden naar zich toe trekken, terwijl lager opgeleiden achterblijven en vervreemden van de stedelijke klasse, die vaak aan de politieke knoppen zit. Ook immigratie en demografische evoluties spelen een rol.

Culturele onzekerheid draait om percepties. Het gevoel dat dingen boven je hoofd worden beslist, of dat immigranten op het punt staan je gemeente over te nemen, volstaat. Het gaat ook eerder om waarden, om een groepsidentiteit. Die twee kenmerken maken van culturele onzekerheid de gedroomde voedingsbodem voor een populistisch discours.

Het grote verschil met economische onzekerheid is dat culturele onzekerheid draait om percepties, en niet noodzakelijk om feiten. Het gevoel dat dingen boven je hoofd worden beslist, of dat immigranten op het punt staan je gemeente over te nemen, volstaat. Het gaat bovendien ook eerder om waarden of een groepsidentiteit. Die twee kenmerken maken van culturele onzekerheid de gedroomde voedingsbodem voor een populistisch discours.

Aanwakkeren

Percepties kan je aanwakkeren met het systematisch verspreiden van ‘alternatieve feiten’. Groepsidentiteit kan je versterken door te hameren op de negatieve kanten van de andere groep. Wat we al jarenlang weten uit sociopsychologisch onderzoek, werd in deze context vakkundig overgenomen door de politieke aanbodzijde. Recente studies wijzen ondertussen ook op de kwalijke rol van de sociale media.

Economische onzekerheid kan je aanpakken met goed beleid, en culturele onzekerheid is niet onomkeerbaar. Ook aan de aanbodzijde kunnen we ingrijpen.

Een korte bloemlezing van Twitter deze week volstaat om te beseffen dat we ook in Vlaanderen niet immuun zijn voor deze polarisatie. Ze voedt politieke en maatschappelijke verdeeldheid, en ondergraaft het democratische proces. Zonder respect en begrip is er geen georganiseerd meningsverschil. De oplossingen liggen minder voor de hand, maar ze zijn er zeker. Economische onzekerheid kan je aanpakken met goed beleid, en culturele onzekerheid is niet onomkeerbaar. Ook aan de aanbodzijde kunnen we ingrijpen. Frankrijk en Duitsland

gingen een pak verder met het inperken van wat kan en niet kan op de sociale media. Maar om water op een vuur te kunnen gooien, moet je eerst wel erkennen dat er een vuur is.

Willem Sas

Professor publieke economie aan de Universiteit van Stirling en verbonden aan de KU Leuven.



LEES VERDER

ALGEMEEN **OPINIE**

De G7 moet niet te hoog van de toren blazen tegen China

SVEN AGTEN, VOORZITTER ASIA-PACIFIC VAN RHEINZINK, EEN DUITSE MULTINATIONAL**ALGEMEEN** **OPINIE**

Efficiënt inburgeringsbeleid is ook in ons belang

BART SOMERS, VLAAMS MINISTER VAN SAMENLEVEN (OPEN VLD)**GESPONSORDE INHOUD**

'Jonge talenten vinden bij ons een job met betekenis'

ALGEMEEN **OPINIE**

11 miljoen aandeelhouders voor een duurzame relance

MICHIEL DE MUYNCK, DOCENT FINANCIËEL RECHT UNIVERSITEIT ANTWERPEN**ALGEMEEN** **OPINIE**

Fiscaal eindspel giganten wordt verpakt als globale minimumbelasting

WIM WUYTS, CEO VAN DE ADVIESGROEP WTS GLOBAL**ALGEMEEN** **OPINIE**

Kennis en talent gedijen niet in angst, maar in openheid

OPEN BRIEF**ALGEMEEN** **OPINIE**

Symbolen in neutrale omgeving geven ongewenst krachtige signalen

VÉRONIQUE PERTRY, ADVOCaat IN BRUSSEL EN HONORARY FELLOW FACULTY OF LAW AND CRIMINOLOGY VUB

6 van 100

MEER LADEN

Meest gelezen

- [1 Colruyt heeft reden tot bezorgdheid](#)
- [2 Banken rekenen verschillende beurstaks aan voor zelfde tracker](#)
- [3 Vanaf vandaag is covidcertificaat beschikbaar voor reizen](#)

4 [Arcelor bouwt eerste Vlaamse windmolens zonder subsidies](#)

5 [Euronext Brussel maakt zich op voor grootste beursgang in jaren](#)

GESPONSORDE INHOUD



Tijd Connect biedt organisaties toegang tot het netwerk van De Tijd. De partners zijn verantwoordelijk voor de inhoud.



Waarom Elia Group zo sterk in zet op offshore-windenergie?

Chris Peeters, CEO van Elia Group: 'We weten dat offshore windenergie een heel belangrijke rol zal spelen in onze toekomstige energiemix. In de twee



Welke bedrijven worden de winnaars van omnicommerce?

In 2020 nam e-commerce een hoge vlucht. Maar zal de vraag ook na het coronatijdperk groeien? En welke rol is er voor bpost group weggelegd? Een gesprek



'Er is geen enkele reden om niet duurzaam te beleggen'

Het herstel van de biodiversiteit is cruciaal voor de evolutie naar een gezonde, duurzame en houdbare economie. En daar kunnen ook beleggers een steentje



'Alles is mogelijk binnen het dynamische karakter van onze organisatie'

Speciaal voor young potentials die willen investeren in zichzelf, richtte Akkermans & Partners dit jaar de Insurance Talent Academy op. 'Ik vind het belangrijk



Partner content biedt organisaties toegang tot het netwerk van De Tijd. De partners zijn verantwoordelijk voor de inhoud

GESPONSORDE BEDRIJFSBERICHTEN

Deze berichten zijn ingezonden, de bedrijven zijn

verantwoordelijk voor de inhoud.

verantwoordelijk voor de inhoud.

'Onze ervaring met voorgaande crisissituaties heeft ons geleerd om wendbaar te reageren'

SHAREHOLDER

Ageas verwerft het belang van 40% van Aviva in de Turkse levensverzekeraar AvivaSA

door ageas

Hoe digitale infrastructuur beleggers extra kansen biedt

SHAREHOLDER

UCB Announces Launch of Nile AI, Inc., (a Digital Health Company Set to Transform the Course of Epilepsy).

door ucb

'Ook in een collaboratieve organisatie kan je niet eender wat doen'

Duurzaamheid: grootste trend bij beleggen in gemengde fondsen